

BYŤ PRIPRAVENÝ UČIŤ SA CELÝ ŽIVOT ZNAMENÁ BYŤ OTVORENÝ SVETU PRÁCE A SVOJEJ KARIÉRE

Daniela Lorko Praznovská

Trh práce je jedným z najdôležitejších aspektov každej ekonomiky. Neovplyvňuje len životnú úroveň obyvateľov, ale aj celkový hospodársky a ekonomický rast v krajine. Situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti, množstvo voľných pracovných miest, nové trendy v zamestnanosti sú kľúčové faktory, ktoré majú vplyv na dynamiku trhu práce. Moderná doba si žiada moderné riešenia a pracovný trh nie je výnimkou. Súčasná spoločnosť a naše pracovné životy sú poznačené turbulentnými zmenami, ktorým sa musíme každý deň prispôbovať.

Rok 2025 prináša nové výzvy, ktoré výrazne ovplyvnia zamestnanosť a celkový vývoj pracovného prostredia na Slovensku. Týmto zmenám sa musí prispôbiť nielen trh práce, ale aj myslenie a nastavenie spoločnosti.

Najnovšie trendy ako automatizácia, robotizácia a umelá inteligencia vládnu trhu práce. Na každom rohu na nás vyskakujú reklamné slogany typu:

„...naším klientom ponúkame komplexné riešenia automatizácie na základe našich skúseností v rôznych odvetviach... Snažíme sa nájsť dokonalé riešenie pre vaše potreby...“;

„...naše digitálne riešenia sú nástrojom v boji proti klimatickým zmenám a riešením ekologickej transformácie...“

„...umelá inteligencia nahradí viaceré profesie a pracovné miesta...“.

Je nesporné, že pred nami sú už teraz zmeny, s ktorými musíme rátať do ďalekej budúcnosti. Svet práce sa mení rýchlejšie než kedykoľvek predtým. Profesia, ktorú si dnes vyberieme, nemusí existovať o desať rokov. Priamoúmerne k týmto zmenám sa mení dopyt po pracovnej sile, rastie potreba vzdelávania a rekvalifikácie.

Zaujímavým a moderným pojmom sa stáva problematika pracovnej flexiistoty

Flexiistota je novým a moderným termínom, ktorý kombinuje flexibilitu a istotu na trhu práce. Ponúka tiež možnosti pre zamestnancov, aby prispôbili svoj pracovný život osobným potrebám, zatiaľ čo si

zachovávajú istotu v oblasti kariéry a uplatniteľnosti na trhu práce. Ide o koncept, ktorý sa objavuje v rámci diskusií o moderných trhoch práce, kde si pracovníci skúšajú rôzne pracovné pozície, rôzne odvetvia alebo lokality.

Tento typ zručnosti môže zvýšiť odborné zručnosti a pomôcť spoločnosti rozvíjať kariéru v rôznych smeroch. Jednoducho povedané, umožňuje byť flexibilným a zároveň si zachovať istotu profesie a predchádzať rôznym negatívnym dopadom, ako je napríklad nezamestnanosť alebo sociálne vyľúčenie v spoločnosti.

Musíme byť pripravení učiť sa celý život

Dôležité je zostať otvorený novým výzvam a neustále sa učiť, či už v profesionálnom alebo osobnom živote. Moderný pracovný svet je plný nepredvídateľných situácií a práve schopnosť prispôbiť sa im nás môže posunúť ďalej. Je to aj o tom, že nezáleží na tom, ako veľa vieme v tejto chvíli, ale na tom ako sme ochotní prispôbiť sa a učiť sa z nových skúseností. Tento prístup pomôže spoločnosti posúvať sa profesionálne vpred.

S každou novou skúsenosťou, myšlienkou či zručnosťou sa stáva zamestnanec zaujímavejším aj pre zamestnávateľov. Zmeny nezastavíme. Niektoré profesie budú postupne zanikať, naopak nové budú postupným vývojom a expanziou trhu práce vznikať. Pôjde o moderné a v súčasnosti pre nás aj neznáme profesie.

Skúsme sa zamyslieť akú budúcu náplň práce a aké zručnosti by mal mať napríklad *Digitálny krajčír*, *Výrobca orgánov*, *Pedagóg virtuálnej školy*, *Archivár osobného života* alebo *Výrobca laboratórneho mäsa*...?

Z tohto uhla pohľadu môžeme skonštatovať, že budúcnosť práce nemusí byť len ohrozujúca, ale so správnym prístupom môže ísť o veľmi zaujímavé a podnetné obdobie rastu plné nových príležitostí. Priamoúmerne k týmto zmenám bude rásť potreba vzdelávania a rekvalifikácie, ktoré následne povedú k rýchlejšej uplatniteľnosti na trhu práce.

Celoživotná zamestnateľnosť ako schopnosť prežiť a rásť v meniacom sa svete

Éra, kedy nám na celý život vystačila jedna škola a profesia až do dôchodku sú minulosťou. Tento tradičný model „štúdium – práca – odchod do dôchodku“ už nezodpovedá realite. Ľudia menia pracovné pozície častejšie než predchádzajúce generácie. Jediná kvalifikácia na celý život už v súčasnosti nestačí. Z tohto dôvodu **celoživotné povolanie** v tejto modernej dobe prestáva byť reálne. Nahrádza ho **celoživotná zamestnateľnosť**, ktorej neodmysliteľnou súčasťou je **stratégia celoživotného vzdelávania**.

Celoživotné vzdelávanie je kontinuálny proces vzdelávania a učenia sa. Z tohto dôvodu by sa učenie a vzdelávanie vo všetkých obdobiach života malo stať súčasťou našich životov a aj životným štýlom. Osvojiť si schopnosť prispôbiť sa meniacim potrebám a technológiám na trhu práce sa stáva kľúčovou zručnosťou, ktorá zaručuje celoživotnú zamestnateľnosť.

Byť otvorený učeniu počas celého života nie je len výhodou, ale nevyhnutnosťou. Neznamená to nevyhnutne vrátiť sa do školských lavíc, ale zaujať postoj aktívneho rastu a zvedavosti. V meniacej sa spoločnosti sú práve tieto schopnosti najlepšou investíciou do budúcnosti pre uplatnenie sa na trhu práce. Kto bude chcieť uspieť na trhu práce, musí mať v „rukáve“ zručnosti pre trh práce, ktoré ho „predajú“. Budú sa, samozrejme, líšiť v závislosti od odvetvia, ale existujú aj univerzálne zručnosti. Ide napríklad o komunikačné schopnosti, kritické myslenie, adaptabilita, digitálne zručnosti, tímová práca a sebarozvoj. Všetky tieto zručnosti sa vzájomne podporujú a tvoria silný základ pre kariérny rast a dlhodobý úspech. Kto si ich dokáže osvojiť, bude nielen pripravený na technologické výzvy, ale aj schopný vytvárať inovatívne riešenia a efektívne pracovať v tímoch. Takýto prototyp zamestnanca sa stane nezastupiteľným, flexibilným a konkurencieschopným.

Dlhodobou výzvou je potreba zatraktívnenia nedostatkových profesií

Zatraktívnenie nedostatkových profesií patrí medzi kľúčové výzvy trhu práce nielen na Slovensku, ale aj v mnohých ďalších krajinách. Ide o profesie, o ktoré je vysoký dopyt zo strany firiem, no na strane druhej je nedostatok kvalifikovaných pracovníkov. Medzi kľúčové nedostatkové profesie na Slovensku v roku 2025 patria profesie v sektore zdravotníctva, stavebníctva, dopravy, IT a gastro služieb.

Na Slovensku ide o urgentný a dlhodobý problém, ktorý si vyžaduje komplexný prístup zo strany štátu, zamestnávateľov, ale aj vzdelávacích inštitúcií. Modernizácia učebných plánov a praktická príprava študentov v spolupráci s firmami môže zvýšiť kvalitu absolventov a ich pripravenosť na trh práce. Taktiež motivácia pracovníkov k ďalšiemu vzdelávaniu prostredníctvom flexibilných vzdelávacích programov môže zlepšiť kvalifikáciu pracovnej sily.

Úspech v adaptácii na nové podmienky bude závisieť od schopnosti spoločnosti flexibilne reagovať, vzdelávať sa a investovať do inovácií. Dôležité je aj podnecovať záujem u mladých ľudí už v ranom veku, ukazovať im rôzne možnosti vzdelávania. Zdôrazňovať im hodnotu a význam všetkých profesií. Dôležité je napríklad propagovať to, ako sú jednotlivé nedostatkové profesie nevyhnutné pre fungovanie celej spoločnosti, a tým zdôrazniť ich význam. Profesie, ktoré sú nevyhnutné pre fungovanie spoločnosti, ale trpia nedostatkom záujmu, majú často nízku atraktivitu aj z iných dôvodov, napríklad nízke platy, nevyhovujúce pracovné podmienky alebo zastaralé technológie.

V takomto ponímaní má celoživotné vzdelávanie nielen ekonomický, ale aj sociálny význam, pretože podporuje mobilitu na trhu práce a pomáha udržať konkurencieschopnosť jednotlivcov, aj celých ekonomík.

Na záver

Trh práce je základným stavebným kameňom každej ekonomiky, pretože rozhoduje o distribúcii pracovných síl, vytváraní bohatstva a zabezpečení sociálnej stability. Úspešný trh práce je taký, ktorý dokáže reagovať na zmeny v technologických, demografických a spoločenských podmienkach, a zároveň podporuje flexibilitu a celoživotné vzdelávanie.

Celoživotné vzdelávanie umožňuje jednotlivcom získať nové kvalifikácie a zručnosti, ktoré im môžu pomôcť postúpiť na vyššie pracovné pozície alebo úplne zmeniť pracovnú orientáciu. Rôzne certifikáty, diplomy alebo odborné školenia môžu výrazne zlepšiť šance na kariérny postup. Je to investícia, ktorá sa vracia nielen jednotlivcom, ale aj spoločnosti a ekonomike ako celku. Úspech v adaptácii na nové podmienky bude závisieť od schopnosti spoločnosti flexibilne reagovať a investovať do vzdelávania. Avšak nezvratným javom bude to, že kým niektoré profesie zaniknú, iné nové a moderné budú postupne vznikať.

V dnešnom svete, kde sa zmeny dejú rýchlejšie než kedykoľvek predtým, je neustále učenie sa kľúčom k osobnému aj profesionálnemu úspechu. Učenie ako súčasť životného štýlu nám otvorí dvere k novým príležitostiam.

Otázkou zostáva, či je a bude na to pracovná sila a pracovný trh dostatočne pripravený a flexibilný.

Autorka

PhDr. Daniela Lorko Praznovská

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Rožňava. Autorka vyštudovala magisterský študijný program v odbore sociálna práca a následne absolvovala rigorózne štúdium v tom istom odbore. Už niekoľko rokov pôsobí v oblasti poradenstva na trhu práce, kde sa venuje individuálnej práci s rôznorodými cieľovými skupinami. Momentálne pracuje ako agentka voľných pracovných miest. Vďaka každodennej práci s uchádzačmi aj zamestnávateľmi nadobudla praktické poznatky o fungovaní trhu práce. Dlhodobo sa usiluje o to, aby ľudia nachádzali svoje miesto a zmysel v pracovnom živote. Sleduje aktuálne trendy na trhu práce a snaží sa, aby poradenstvo reflektovalo meniace sa požiadavky zamestnávateľov a zároveň individuálne potreby uchádzačov.

daniela.praznovska1987@gmail.com